Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31767

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u Ölçe?i (PTED Self-Rating Scale) Türkçe uyarlamas?, bireylerin ya?am?? olduklar? travmatik veya ciddi stres yaratan olaylar sonras?nda ortaya ç?kan küsme, hayal k?r?kl??? ve adaletsizlik alg?s?yla karakterize edilen psikolojik durumu ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, 19 maddeden olu?makta olup, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktad?r. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonlarda güvenilir ve geçerli bir araç olarak kullan?labilece?ini göstermi?tir.

Ölçe?in adaptasyon ve psikometrik özellikleri, 2011 y?l?nda Ünal ve arkada?lar? taraf?ndan detayl? bir ?ekilde analiz edilmi?tir. Elde edilen yüksek iç tutarl?l?k ve test-tekrar test güvenilirli?i de?erleri, arac?n klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda **travma sonras? tepkileri** de?erlendirmede güçlü bir potansiyele sahip oldu?unu ortaya koymaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u, PTED, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Cronbach Alpha, Ölçek, Geçerlilik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Süheyla Ünal, Serpil Güney, ?afak Kartalc?, ?rem Reyhani.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin ya?ad??? ciddi travmatik olaylar sonucunda ortaya ç?kan ve genellikle haks?zl??a u?rama, hayata küsme, öfke ve çaresizlik hisleriyle karakterize edilen **Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u** (Post-Traumatic Embitterment Disorder - PTED) belirtilerinin ?iddetini ve varl???n? öz bildirim yoluyla ölçmektir. Türkçe uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel geçerlili?ini Türkiye popülasyonunda kan?tlamay? hedeflemi?tir.

Bu ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, travmatik deneyimlere maruz kalm?? bireylerde görülen, Travma Sonras? Stres Bozuklu?u'ndan (TSSB) farkl?la?an spesifik küsme tepkilerini h?zl? ve etkili bir ?ekilde de?erlendirme imkan? sunmaktad?r. Böylece, uygun tedavi yakla??mlar?n?n belirlenmesine katk?da bulunur.

Yap?

Ölçek, temel olarak **Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u** (PTED) yap?s?n? ölçmektedir. PTED, psikolojik bir tepki olup, bireyin ya?am?nda önemli bir adaletsizlik veya hayal k?r?kl??? yaratan olay?n ard?ndan ortaya ç?kar ve sürekli bir küskünlük, öfke, intikam arzusu veya sosyal

ARABPSYCHOLOGY.COM

geri çekilme ile kendini gösterir.

Ölçe?in maddeleri, bireyin ya?ad??? travmatik olay?n etkilerini, bu etkinin ruhsal iyilik hali üzerindeki kal?c? olumsuz de?i?ikliklerini ve olaya ili?kin duygusal tepkilerini (bezginlik, incinme, küsme) de?erlendirmeye odaklanm??t?r. Bu yap?, bili?sel ve duygusal bile?enleri içeren çok boyutlu bir sendromu temsil etmektedir.

Geçerlilik

Ölçe?in geçerlilik analizleri, kapsaml? psikometrik yöntemler kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Yap?lan çal??mada, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu incelemek amac?yla **temel bile?enler faktör analizi** (principal component analysis) Warimax dönü?türmesi (Varimax rotation) ile uygulanm??t?r. Bu analiz, ölçe?in teorik yap?yla uyumlu oldu?unu destekleyen faktör yüklerini ortaya ç?karm??t?r.

Ayr?ca, ölçe?in geçerlili?ini sa?lamak için **ölçüt ba?lant?l? geçerlilik** (criterion-related validity) analizleri yap?lm??t?r. Güvenilirlik analizleriyle birlikte de?erlendirilen bu geçerlilik yöntemleri, ölçe?in amaçlanan psikolojik yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlam??t?r.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, üç temel yöntemle kapsaml? bir ?ekilde incelenmi?tir:

?ç Tutarl?l?k Katsay?s? (Cronbach Alpha): Tüm gruplar için iç tutarl?l?k katsay?s? (**Cronbach alpha**) 0.93 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin birbiriyle yüksek düzeyde tutarl? oldu?unu ve tek bir yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.
Test-Tekrar Test Güvenilirli?i: Ölçek, bir hafta arayla hem hasta hem de normal örneklemde uygulanm??t?r. Hasta örnekleminde test-tekrar test güvenilirli?i $r=0.93$ ($p<0.01$), normal popülasyonda ise $r=0.97$ ($p<0.01$) olarak bulunmu?tur. Bu sonuçlar, ölçe?in zaman içinde yüksek düzeyde kararl? ölçümler sa?lad???n? i?aret etmektedir.
?ki Yar? Güvenilirli?i (Split-Half): Ölçe?in iki yar? güvenilirli?i için yap?lan analizde split-half katsay?s? 0.89 ($p<0.01$) olarak bulunmu?tur. Bu yüksek de?er, ölçe?in yar?m bölümlerinin dahi birbirine e?de?er ve güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerlili?ini belirlemek amac?yla **Temel Bile?enler Faktör Analizi** (Principal Component Analysis) kullan?lm??t?r. Analiz s?ras?nda, faktörlerin daha net bir ?ekilde yorumlanabilmesi için **Varimax dönü?türmesi** (Warimax rotation) uygulanm??t?r. Bu yöntem, maddelerin hangi faktörlere daha güçlü yüklendi?ini göstererek ölçe?in alt boyutlar?n? ortaya ç?karmay? amaçlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör analizi sonuçlar?, Türkçe uyarlaman?n orijinal ölçe?in yap?sal özelliklerini korudu?unu ve PTED yap?s?n? Türk kültürü ba?lam?nda da ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini desteklemektedir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Rating Scale)

Maddeler: 19 madde

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Ölçek

Derecelendirme Aç?klamas?:

hiç kat?lm?yorum = 1
kat?lm?yorum = 2
karars?z?m = 3
kat?l?yorum = 4
tamamen kat?l?yorum = 5

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal (Bilinmiyor, genellikle ?ngilizce veya Almanca kökenlidir).

Popülasyon Grubu: Klinik ve Normal Popülasyon

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Geçerlilik ve güvenilirlik çal??malar? hem hasta örneklemi hem de normal popülasyon örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: ?ç tutarl?l?k, test-tekrar test, split-half güvenilirlik yöntemleri ve temel bile?enler faktör analizi kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

PTED, Travma Tepkisi, Psikolojik De?erlendirme, Varimax Rotasyonu, Psikometri, Öz Bildirim.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Süheyla Ünal

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanan kaynakta mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?leti?im E-posta Adresi: sunal@inonu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: ?nönü Üniversitesi (Tahmini Affiliation: Sorumlu yazar?n e-posta adresinden ç?kar?lm??t?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2011

?zinler ve Ücret: Kullan?m izinleri için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: travma-sonrasi-hayata-kusme-bozuklugu-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ünal, S., Güney, S., Kartalc?, ?. ve Reyhani, ?. (2011). Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u Ölçe?inin (PTED Self-Rating Scale) Türkçe uyarlamas?n?n geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *Dü?ünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 24*, 32-37.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: dusunenadamdergisi.net

Travma Sonras? Hayata Küsme Bozuklu?u Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 19 maddeden olu?mu?tur. A?a??da örnek maddeler sunulmu?tur:

Büyük ölçüde beni can?mdan bezdiren ve inciten bir deneyim ya?ad?m.
Genel olarak ruhsal iyilik halimde kal?c? ve önemli bir olumsuz de?i?ikli?e yol açan ya?ant?m oldu.

ARABPSYCHOLOGY.COM